

0 Generelt

01 Innhold

Dette bladet orienterer om arealbegreper, målemetoder og Familie- og forbrukerdepartementets veiledende arealnrm for barnehager.

02 Bakgrunn

Med virkning fra 1. januar 1990 ble barnehagelovens tidligere forskrifter om areal pr. barn i barnehager opphevet. I stedet ble det i de nye forskriftenes § 12 tatt inn hjemmel for at departementet kan gi en *veiledende norm* for innendørs leke- og oppholdsareal pr. barn.

Familie- og forbrukerdepartementet har i henhold til dette utarbeidet en veiledende norm i rundskriv Q 0509, se pkt. 05.

Med utgangspunkt i denne normen skal barnehageeierne fastsette egne bestemmelser om leke- og oppholdsareal pr. barn, dvs. arealutnyttingen.

03 Arealbegreper

De tidligere arealnrmene tok utgangspunkt i barnehagens bruttoareal (BTA) og anga minimums- og maksimumsgrenser for *bruttoareal pr. barn*, differensiert etter oppholdstid i barnehagen og alder.

I den nye, veiledende normen brukes *nettoareal (NTA)* pr. barn i barnehagens leke- og oppholdsarealer. Norsk Standard 3940 definerer nettoareal slik:

– Nettoareal er areal av rom begrenset av bygningsdeler som vegger, søyler, ledningssjakter o.l.

04 Måleregler

Til de standardiserte arealbegrepene hører forskjellige målemetoder eller måleregler. Standardens hovedregel ved måling av nettoareal lyder:

– For beregning av nettoareal tas mål fra innside vegg eller annen begrensende bygningsdel.

Frittliggende rør, ledninger, kanaler, varmeelementer og fast innredning som garderober og kjøkkeninnredning skal tas med i nettoarealet, se fig. 04 a. Nettoarealet omfatter ikke romskillende bygningsdeler og heller ikke flyttbare mellomvegger. Fig. 04 b gjengir standardens spesielle måleregel for måling av plan under skrå himling, f.eks. loft og hemser.

05 Henvisninger

Norsk Standard:

NS 3940 Areal- og volumberegning av bygninger

Planløsning:

A 330.221 Arealberegning

A 342.107 Barnehager

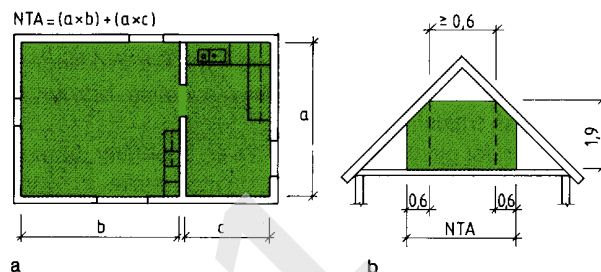

Fig. 04 a og b

Fargede deler skal måles med i nettoarealet. Plan hvor den fri bredden med takhøyde 1,9 m er mindre enn 0,6 m, skal ikke måles.

Familie- og forbrukerdepartementet:

- Lov om barnehager med forskrifter. Ref. nr. Q-0511 TRE
- Barnas leke- og oppholdsareal i barnehager. Veiledende norm for leke- og oppholdsareal pr. barn og praktisering av eierbestemmelser om arealutnytting. Rundskriv Q 0509
- Godkjenning av barnehager. Rundskriv Q 0502

1 Formål, arealnrm og bruk

11 Formål

Størrelsen på arealene i lekerom er avgjørende for kvaliteten på barnehagetilbudet og driften av barnehagene. Normen skal sikre at barnehagen har tilstrekkelig areal til lek og opphold innendørs, enten barnehagen har en, to, tre eller fire avdelinger. Ved dimensjonering etter de tidligere bruttoarealnrmene ble leke- og oppholdsarealene pr. barn mindre jo færre avdelinger barnehagen var planlagt for.

12 Nettoareal i leke- og oppholdsrom

Normen angir hvor stort leke- og oppholdsareal departementet mener det er rimelig å legge til grunn ved hel dagsopphold for barn over tre år:

– Normen er 4,0 m² netto areal pr. barn i leke- og oppholdsrom.

Normen er retningsgivende og skal forstås som en omtrentlig, nedre grense. Den gir ikke mål for barnehagers totale arealforbruk og skal heller ikke betraktes eller brukes som en fast, skarpt definert størrelse som forutsetter nøyaktig, tidkrevende beregningsarbeid etter detaljerte regler.

13 Bruk av normen

Ifølge forskriftene til barnehageloven skal barnehagens eiere fastsette bestemmelser om arealutnytting, dvs. utarbeide egne vedtekter for leke- og oppholdsarealene i barnehagen. Dette gjelder både private eiere og kommunen. Departementets veiledende norm skal være utgangspunkt for eiernes bestemmelse om arealutnytting. Grunnlaget for beregning av normtallet, 4 m² nettoareal pr. barn, er barnehager med inntil fire avdelinger og 18 barn mellom tre og tolv år i hver avdeling. Normen gjelder også fritidshjem.

Når det gjelder barn under tre år, anbefaler departementet at det beregnes om lag 1/3 større leke- og oppholdsareal pr. barn. I avdelinger med barn under tre år må derfor barnetallet være lavere enn når alle barna er over tre år. Også funksjonshemmede barn kan ha behov for større plass, se skjematisk framstilling i fig. 13.

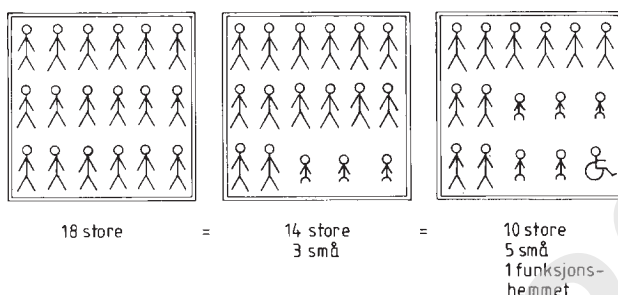

Fig. 13

Barn under tre år bør ifølge normen ha om lag 1/3 større areal i leke- og oppholdsrom enn barn over tre år. Også funksjonshemmede barn kan ha behov for større plass.

2 Måling og beregning

Arealene i nybygg og barnehager i bygninger som skal bygges om, skal måles på samme måte. Arealene måles rom for rom, på innsiden av vegger eller andre begrensende bygningsdeler. Om måleregler se pkt. 04 og NS 3940.

21 Arealer normene omfatter

I prinsippet skal alt golvareal hvor barna leker tas med, dvs.:

- oppholds-, leke- og hvilerom
- garderober
- samlingsrom (allrom) som er felles for flere avdelinger (ikke personalrom)
- kjøkken eller deler av kjøkken som er disponibelt for barnas aktiviteter

22 Arealer normene ikke omfatter

Personalrommene med tilhørende ganger og servicefunksjoner kan betraktes som en egen bruksenhet. Rom for personalet er normert i arbeidsmiljøloven og skal ikke tas med i netto leke- og oppholdsareal. I barnas avdelinger skal kommunikasjonsveger, underordnede rom og arealer som opptas av vegger, konstruksjoner og teknisk anlegg holdes utenfor. Ved måling av leke- og

oppholdsarealene skal man m.a.o. ekskludere følgende:

- personalavdelingens garderobe, kontor, pauserom, vindfang og gang
- sanitærrom; vaskerom, stellerom, toaletter
- kjøkken eller deler av kjøkken som barna ikke bruker
- alle lagerrom og boder
- bøttekott og vaskerom for klesvask
- nødvendig gangareal og eventuelle trapper
- nngang, vindfang, grovgarderober
- yttervegger og vegger mellom rom
- areal under utstikkende tak eller bak skjermvegger, men som er åpent mot det fri

3 Arealbehov

31 Nettoareal

Normen angir et minimumsareal. Fordi dette arealet også inkluderer garderober som lekeareal, kan arealet pr. barn bli vesentlig mindre enn det arealet man har i dagens barnehager. Dette gjelder særlig for større barnehager med flere avdelinger.

Ved planlegging av nybygg og ombygging bør man derfor overveie å øke nettoarealet noe i forhold til normtallet, f.eks. til 4,5 – 5,0 m² pr. barn. Utenlandsk forskning har vist at antall konflikter mellom barna øker når barnehagen har liten plass. Videre vet man at kapitalkostnadene for bygget er små i forhold til de samlede driftskostnadene i barnehagen.

32 Brutto arealforbruk

Tabell 32 viser totale, minste bruttoarealer for ulike rom i barnehager, beregnet for nybygg med mest mulig økonomiske løsninger: gangarealer, veggtykkelser etc. er satt svært lavt. Arealbehov for ombygging/ominnredning og nybygg på vanskelige tomter er større. (Arealbegreper og forkortelser etter NS 3940.)

Tabell 32

Beregnet brutto arealforbruk for barnehager med en - tre avdelinger.

Når det gjelder arealbehov for andre funksjoner enn lek og opphold, er beregningene til dels basert på nøkterne erfaringstall, og for personalrommene på retningslinjer i arbeidsmiljøloven med forskrifter. Leke- og oppholdsarealer er beregnet i samsvar med normens anbefaling på 4 m² nettoareal pr. barn.

	En avd. 18 barn	To avd. 36 barn	Tre avd. 54 barn
Nødvendig tilleggsareal innen avdelinger (vindfang, vaske- og stellerom, lager)	24 m ² NTA	46 m ² NTA	69 m ² NTA
Fellesrom i barnehagen (vaskerom, felleslager, bøttekott, kjøkken, matlager)	18 m ² NTA	30 m ² NTA	32 m ² NTA
Personalrom (kontor, pause-rom, garderobe, WC, dusj)	17 m ² NTA	28 m ² NTA	34 m ² NTA
Leke-/oppholdsareal (4,0 m ² pr. barn), minimum	72 m ² NTA	144 m ² NTA	216 m ² NTA
Tekniske rom, gangareal, veggtykkelser (ved nybygg ca. 15 %)	20 m ²	37 m ²	42 m ²
Beregnet totalt arealforbruk	151 m ² BTA	285 m ² BTA	393 m ² BTA

4 Eksempler på fastsetting av barnas leke- og oppholdsarealer

41 Nybygg

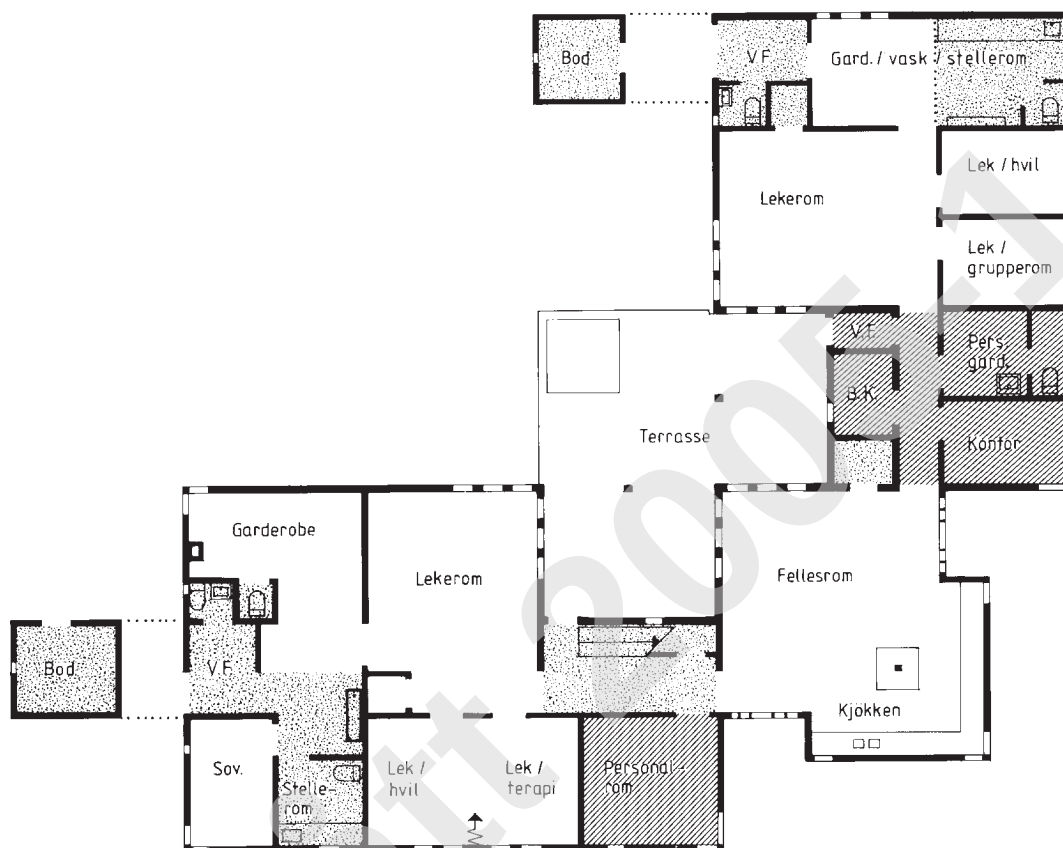
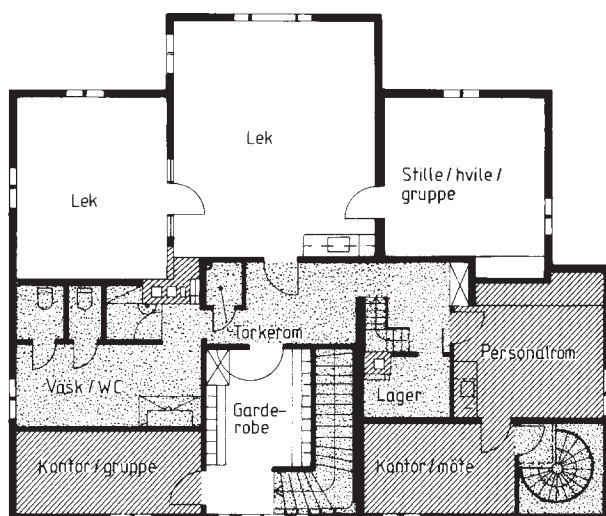

Fig. 41

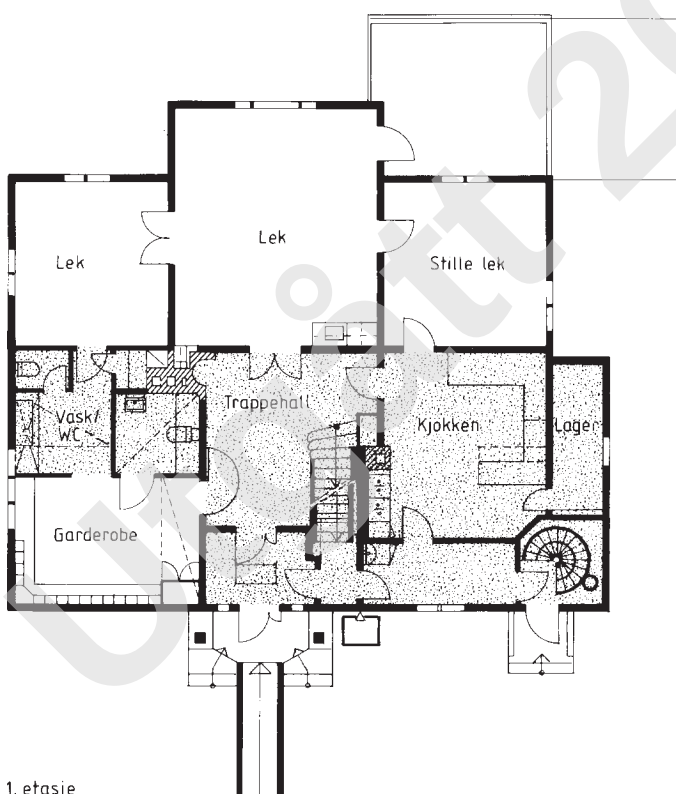
Nybygg barnehage med to avdelinger. Deler markert med skrå skravorer hører til personalavdelingen og skal ikke tas med. Deler med prikk-raster er tilleggsarealer som også skal holdes utenfor. Trappen er utelatt fordi den ligger i et gangareal og fører til en ikke måleverdig hems. Ikke skraverete deler skal måles. Dette inkluderer lekerom, garderobes og fellesrom/kjøkken. I denne barnehagen er kjøkkenet en del av felles oppholdsrom som skal medtas.

Bærland barnehage, Torsvik & Thesen A/S, siv. ark. MNAL

42 Ombygging

2. etasje

1. etasje

Fig. 42

Barnehagen opptar to etasjer i en eldre enebolig. Skraverte arealer skal ikke tas med: Skrå skravur markerer personalrom, prikkaster markerer tilleggsarealer. Hall/trapperom er sirkulasjonsareal, som skal holdes utenfor. Kjøkkenet skal heller ikke tas med; det fungerer ikke som fellesrom eller oppholdsrom, bl.a. fordi det er for lite og mangler vindu.

Lillehammer barnehage, Plan & Prosjekt, v/siv. ark. MNAL Toril R. Grønvold

5 Referanser

1 Forfatter og redaksjon

Dette bladet er skrevet av Jon Christophersen og redigert av Claus Ringnes. Redaksjonen ble avsluttet i mars 1990.

52 Litteratur

- 521 Barnehager og fritidshjem. Form og Funksjon. Utgitt av Familie- og forbrukerdepartementet (Hefter i ringperm). Oslo 1987.
- 522 Haffner, Nina m.fl. Barnehager. Byggekunst nr. 2/1988. Oslo.